

Vinnaren av KEFUs uppsatstävling utsedd

Cornelia Andersson, vinnare av årets uppsatstävling, tillsammans med Ulf Ramberg, KEFUs forskningsledare (t.v.) och Staffan Moberg, ekonomidirektör i Malmö och KEFUs ordförande (t.h.). Philip Eide fick ensam representera andraprinstagarna.

KEFU har nu arrangerat sin uppsatstävling i tjuo år och det blev i år statsvetaren Cornelia Andersson, numera finansiell rådgivare i Londons finanskvarter, som fick förstapriset och 20 000 kronor för sin magisteruppsats "Om vikten av kvalitet – en studie av förändring i den svenska hälso- och sjukvården."

Andrapriset, ett bokpris, gick till Philip Eide, Jessica Emmertz och Christian von Ahlefeld vid Företagsekonomiska institutionen för *Utfallsprognoser i kommunal verksamhet – en fallstudie av prognosprocessen i Malmö Stadsstadsdelsförvaltningar*. Priserna delades ut i samband med ett KEFU-seminari-

Årets uppsatstävling	1
Forskar vidare	1
Högst personligt	2
Mellanchefers lärande	3
Simrishams kommun	4

Uppsatsvinnare forskar vidare

Tove Dannestam var en av förra årets förstapristagare i KEFUs uppsatstävling. Uppsatsen handlade om staden Malmö i ett globaliseringsperspektiv och hon undersökte bland annat hur politikerna arbetat för att sätta Malmö på kartan. Nu forskar hon som doktorand på Statsvetenskapliga institutionen vidare inom samma område.

–Jag vill gärna sätta kommunerna, och särskilt städerna, i ett större sammanhang och titta på hur globaliseringen påverkar städerna och vilken roll staden har i utvecklingen, säger Tove Dannestam. Det ställs nya krav på städerna och det blir allt viktigare att arbeta på att bli attraktiv i konkurrens med andra städer. Tillväxtpolitik och hur man arbetar med nätverk på regional, organisatorisk och institutionell nivå – det finns många intressanta aspekter. I USA och resten av Europa skrivs det mycket om dessa frågor, men i Sverige hittills inte alls lika mycket.

Liksom i den tidigare magisteruppsatsen kommer fokus fortsatt att vara på Malmö, som Tove Dannestam tycker är en spännande stad på flera sätt.

–Läget i Öresundsregionen med närheten till Köpenhamn och Nordtyskland är intressant. Dessutom är den gamla industristaden Malmö en kontrasterad stad med många olika befolkningsgrupper, stagnation i några områden och kraftig expansion i andra. Det är också intressant att studera om Öresundsbron och alla de stora projekten i staden under senare år kan tolkas som ett led i att förverkliga övergripande visioner.

Tove Dannestam understryker att hon fortfarande är i startskedet, men tror att hon förutom ett organisatoriskt

um den 19 oktober, då Conelia Andersson också gav en presentation av sin uppsats.

Cornelia Andersson tar sin utgångspunkt i det faktum att samhällsklimatet har förändrats och att det ställs allt högre krav på vården samtidigt som resurserna är begränsade. 1997 kom också en lagstiftning som slog fast att all personal ska delta i kvalitetsarbetet. Hon diskuterar två övergripande frågeställningar i uppsatsen, den ena berör vad det är för kvalitetsarbete som pågår i vården och hur detta formas av vårdens specifika omgivning och förutsättningar. Den andra frågan handlar om vad som sker när sjukvården tillämpar synsätt och metoder från näringslivet. Hon har för detta ändamål gjort intervjustudier på två svenska sjukhus.

I juryns motivering till priset sägs bland annat att Cornelia Andersson

(forts sida 3)

(forts sida 2)

Högst personligt: Stå upp för självstyret!

Jag är nationalekonom. För en del av läsarna av detta alster innebär det säkert en påminnelse om studietiden – för många förmodligen en påminnelse av det mindre angenäma slaget, en påminnelse om formler och diagram som tycktes ha ett egenvärde för personen på andra sidan katedern. För de läsare som inte har denna erfarenhet är associationerna måhända likartade: i delar av det offentliga samtalet går det tretton nationalekonomer på dussinet, och de förenas främst av en Nils Lundgrensk förnumstighet som är svår att uthärda.

Alldeles oavsett vilka erfarenheter du som läsare har kommer jag att utnyttja min plats här för att få utlopp för det speciella kynne som är nationalekonomers. En lite mer positiv beskrivning av det är som en udda blandning av cynism och moralism. Nationalekonomens bild av den rationella människan är illusionsfri och mekanisk på ett sätt som utan tvekan gränsar till cynism. Samtidigt är vårt ämnes fokus på effektiv resursfördelning och ”sammällsekonomisk effektivitet” så starkt att dessa idéer får karaktären av ledstjärnor; engagemanget för dem blir lätt ideologi snarare än teknokratisk objektivitet.

Låt mig exemplifiera innan jag släpper fram den moralist inom mig som fått ny näring på senare tid. Att börja tala om avreglering av jordbruket kan förvandla vilken grå samling nationalekonomer som helst till deltagare i ett väckelsemöte (inte vilken samling som helst, givetvis, men detta forum kräver att vissa nyanser undertrycks). På liknande sätt finns oftast ett engagemang för måttliga marginalsatser och en syn på arbetsmarknaden som just en mark-

Fredrik Andersson

nad. Dessa exempel illustrerar varför nationalekonomer ibland stämplas som yrkesutbildade liberaler, och hur engagemanget för effektivitet krockar med den långt drivna strävan efter rättvisa som är tongivande i vissa kretsar i Sverige. Den bild som tecknas är inte helt osann men den bör tas med en stor nypa salt. Sålunda är till exempel de flesta av mina kolleger anhängare till fastighetsskatten i ungefär sin nuvarande form, och en överväldigande majoritet av det ledande etablissemang av nationalekonomer i USA mycket kritiska – stundom på gränsen till hatiska – i sin inställning till Bushadministrationen och dess ekonomiska politik.

Det infall av moralism som drabbat mig gäller diskussionen om det kommunala självstyret. För några veckor sedan kunde man på DN debatt läsa att LO låtit göra en SIFO-undersökning där medborgarna tillfrågats om sin prioritering mellan en jämn kvalitet på vissa välfärdstjänster i hela landet å ena sidan, och ett värnande av det kommunala självstyret å den andra. Frågan är intressant, och jag tvivlar inte på att det stora stödet för att prioritera det förra (särskilt vad gäller skola och vård) är äkta. Det är dock välkänt att opinionsundersökningar av det slaget lyder under en lag som sammanfattas av talesättet att ”som man ropar får man svar”. Härom dagen intervjuades dessutom den nye kommunministern i Sydsvenskan. Han uttryckte stor skepsis mot försöken med regionalt självstyre, och motiverade ganska oförblommerat denna skepsis med att regionala majoriteter kan föra en för socialdemokratin misshaglig politik.

Jag har hittills inte haft något starkt engagemang i denna fråga, varken i

min forskning eller som lekman. Det som får mig att reagera är emellertid enkelspårigheten i den syn som uttrycks. DN debatt-artikeln avslutas med att det kommunala självstyret inte kan utökas ”bara för att det annars är för tråkigt och för tröstlöst att vara kommunpolitiker”; kommunministern gillar inte privatiseringar...

Det tycks mig som det är hög tid att stå upp för det värdefulla i det kommunala självstyret: kanaliseringen av engagemang på lokal nivå; anpassningen till lokala förutsättningar; möjligheten till experiment som andra kan lära av; en viss konkurrens sinsemellan mellan olika kommuner och olika landsting. Jag tycker, och moralisten inom mig i synnerhet tycker, att det vore mycket tråkigt om besattheten av långt drivna rättvisambitioner får lägga en våt filt över svenska kommuner och landsting.

Fredrik Andersson
Professor i nationalekonomi
Ekonomihögskolan i Lund

(forts. från sida 1)

perspektiv också kommer att ha med ett maktperspektiv, och möjligen även ett genusperspektiv i den kommande avhandlingen. Hon gläds fortfarande över vinsten i KEFUs uppsatstävling.

– Roligt att det både var praktiker och teoretiker som läste och bedömde min uppsats, säger hon.

Tove Dannestam forskar nu vidare om stadens roll.

forts.från sida 1)

genom en mogen och välskriven text guidar läsaren genom både sjukvårdens specifika styrförutsättningar och den nyinstitutionella organisationsteoris mångfasetterade tolkningar av organisationers liv.

Hon konstaterar bland annat att sjukvården har förändrat sitt kvalitetsarbete de senaste åren och att hon kan se en förändring i sjukvårdens traditionella värdegrunder bland annat på grund av att ekonomiska och organisatoriska värden vinner inflytande över de medicinska.

Cornelia Andersson finner att vårdpersonalen i stor utsträckning faktiskt ser kvalitetsarbetet som något positivt och att den konflikt som många befäror skall uppstå till följd av att man inför begrepp som "kund" till stor del uteblir. Detta menar hon bland annat beror på att de nya begreppen främst används på ledningsnivå och att det inom vården finns en så stor självständighet och etisk grund, att det går att "översätta" kvalitetsbegreppet så att det också kan användas i hälso- och sjukvården.

Beställ en egen kurs!

En möjlighet att skräddarsy utbildningar efter egna behov

Genom vårt nätverk inom universitet och förvaltning kan vi förutom de kurser som finns på KEFUs hemsida också erbjuda kurser inom följande kompetensområden:

- Strategi
- Organisation och ledarskap
- Politisk styrning
- Ekonomistyrning
- Redovisning
- Juridik

Om ni är intresserade av en speciell kurs inom dessa kompetensområden går det bra att kontakta oss.

Mellanchefers lärande – "ett frustrerande identitetsarbete"

I mitten av november hölls ett mycket uppskattat KEFU-seminarium med titeln "Från dum till klok?". Seminarieledare var Robert Wenglén, som arbetat länge med chefsutbildning och som i mars lägger fram sin doktorsavhandling om mellanchefers lärande.

Metaforen "från dum till klok" kan sägas beskriva en dominerande uppfattning om lärandet som en intellektuell resa där man hela tiden blir klokare och får en ökad förståelse för arbetet. Men mellancheferna lärande karakteriseras också till stor del av ett identitetsarbete som ofta är frustrerande, menar Robert Wenglén. Han har i sitt avhandlingsarbete bland annat intervjuat chefer inom Folk tandvården, Försäkringskassan och Apoteket och även på nära håll följt ett par skolchefers arbete under ett år.

Många deltagare på seminariet kände igen sig när Robert Wenglén gav en rad bilder av mellanchefernas tillvaro. Till exempel att deras arbete ofta kännetecknas av ensamhet och brist på social hemvist. Och att de ofta hamnar i situationer där de tvingas berätta konfunderande och motstridiga historier, som de inte alltid själva tror på. Att arbetet är komplext och att cheferna därför ständigt är på jakt efter att förstå sitt arbete och i dess förlängning sig själva.

Eller att de växer och mognar som personer till följd av sitt ansvar.

Läranderesultatet kan med ett mer pragmatiskt synsätt förstås i termer av tumregler, sociopolitisk kunskap i handling och identitetskonstruktioner. Tumreglerna kan till exempel vara av typen "informera mycket" eller "ta en sak i taget". Den sociopolitiska kunskapen handlar till exempel om förhållningssätt till makt, politik och moral för att kunna delta i det lokala arbets-sammanhanget.

Läranderesultatet tar sig också uttryck i ett antal identitetskonstruktioner – till exempel föreställningar om sig själv och andra som "duktiga" eller "problem", något som försvaras av att människor är komplexa och ombytliga.

– Några deltagare hörde av sig efteråt och tyckte att jag tog upp intressanta frågor på seminariet, berättar Robert Wenglén. Speciellt gällde det de moraliska dimensionerna av lärandet, som när man till exempel har en känsla av att allt "inte går rätt till" men att man måste inordna sig. Detta är något helt annat än det rent kognitiva lärandet och med ett pragmatiskt synsätt är kunskap mer något man gör än något man besitter.

Kerstin Gustavsson (t.v.) och Mikael Finnberg, gruppleddare inom administration Vest, Region Skåne diskuterar i pausen ämnet för seminariet med sin avdelningschef Anita Olsson (t.h.).

–Bra att få teoribildningen och det är alltid värdefullt att känna stöd för sin roll, tycker Kerstin Gustavsson. Anita Olsson fyller i att hon tycker det är viktigt att man som chef inser att man är ensam och menar att fungerande nätverk är viktiga för att motverka detta.

Nytt från KEFU-Skåne ges ut av Rådet för kommunalekonomisk forskning och utbildning i Skåne

Ansvarig utgivare:
Staffan Moberg, ordf KEFU
Redaktion:
Mats Brangstrup (red), Ulf Ramberg,
Mikael Hellström

Adress:
KEFU, Institutet för ekonomisk
forskning, Lunds universitet
Box 7080
220 07 LUND

tel: +46 46 222 49 60
telefax: +46 46 222 42 16
e-post: KEFU@fek.lu.se
Upplaga: 3 900 ex.
Tryck: Grahns, 2004

KEFU-studie om styrningen i Simrishamns kommun

KEFU fick förra hösten av kommunrevisionen i Simrishamn uppdraget att genomföra en översyn av organisation och styrning i Simrishamns kommun. Studien genomfördes av Mikael Hellström och Gert Paulsson. De rekommenderar bland annat att kommunfullmäktiges roll stärks, en tydligare roll och ansvarsfördelning och en förbättrad kommunikation inom kommunen.

– Huvudsyftet med översynen var att identifiera problemområden avseende styrning och organisation på en övergripande nivå, det vill säga mellan kommunfullmäktige och nämnderna, säger Mikael Hellström. Vi presenterade också förslag på åtgärder inom dessa problemområden. Dessutom var tanken att vår studie skulle bidra till att skapa en plattform för vidare diskussioner om styrning och organisering i kommunen.

Ett av problemen var att kommunfullmäktiges roll föreföll ha minskat. För att komma tillrätta med detta föreslogs ett fortsatt arbete med att stärka fullmäktige genom att till exempel vitalisera sammanträdena. När det gäller informationens innehåll och struktur var ett av förslagen att i möjligaste mån strukturera informationen så att verk-

samhet och ekonomi kan kopplas samman och analyseras inför budgetbeslut. För att förbättra planerings- och uppföljningsprocesserna föreslogs bland annat att man etablerar fora för diskussion om de icke-finansiella målen och uppföljningen mot dessa mål.

– En generell observation var att man borde få till stånd en ökad kommunikation, såväl inom som mellan de olika nämnderna och förvaltningarna, säger Mikael Hellström.

KEFU genomför just nu ett nytt uppdrag för Simrishamns kommun. Syftet är denna gång att lyfta fram ett antal goda exempel på samband mellan ekonomi och verksamhet.

Mikael Hellström

KEFU ger under våren 2005 bland annat följande kurser

- *Ny ekonom i kommuner och landsting*
- *Ekonomi för icke-ekonomer*

För ytterligare information om vårens kursutbud, våra seminarier och aktuella rapporter, se KEFUs hemsida

Obs!
Vår hemsida har ny adress:
www.kefu.se

**En god jul och ett gott nytt år
tillönskas våra läsare!**